

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Departementet

FORBEREDELSE AF VANDMILJØPLAN III

ORGANISATIONERNES UDTALELSER

Del VI

December 2003

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. Amtsrådsforeningens udtalelse	3
2. Dansk Landbrugs udtalelse	5
3. De grønne organisationers udtalelser	8
4. Kommunernes Landsforenings udtalelse	11
5. Økologisk Landsforening	12

1. Amtsrådsforeningens udtalelse

Amtsrådsforeningen må konstatere, at det desværre ikke har været muligt at få et Vandmiljøplan III beslutningsgrundlag, som lægger op til en skærpelse af den generelle regulering for kvælstof i forhold til Vandmiljøplan II og for fosfor hen imod behovsbetinget P-tilførsel, som sætter tid på iværksættelse af de generelle og regionale virkemidler, og som giver amterne hele værktøjskassen til regionale virkemidler inkl. økonomiske (afgifter, kvoter, tilskud, mv.).

Overvågningen af vandmiljøet viser, at udledningen af kvælstof og fosfor fra blandt andet de dyrkede arealer er faldet betydeligt siden 1989. Alligevel er de eksisterende målsætninger for vandområderne kun opfyldt for en mindre del af dem. Iflg. DMU opfylder 2/3 af vore søer og næsten alle fjorde i dag ikke eksisterende målsætninger. Oplandene dækker stort set hele DK's areal. Størsteparten af Habitatområderne er i øvrigt søer, fjorde og kystnære havområder. Iflg. DMU er fosfor hovedansvarlig for tilstanden i søerne, mens tilstanden i fjorde og i kystnære havområder beror på især kvælstof, men også på fosfor. Det er med andre ord nødvendigt at begrænse udledningen af både kvælstof som fosfor yderligere, såvel generelt som regionalt.

Et enigt Artikel 3 udvalg indstillede i 2001 til Miljøministeren, ”at det i vidt omfang vil være nødvendigt i statsligt regi at udvikle, opstille og vedligeholde de nødvendige faglige redskaber og anvisninger i lovgivningen ledsaget af den nødvendige økonomi og finansieringsmuligheder”.

Amtsrådsforeningen peger på det i sammenhæng med de regionale virkemidler er nødvendigt at anvisne realistiske finansieringsmuligheder, der kan give en rimelig økonomi til betaling for indsatsen. Sker det ikke, vil amterne stå i den situation, at der ikke er ressourcer til at gøre brug af den regionale værktøjskasse i sin helhed, og det vil begrænse amternes muligheder for i vanddistrikterne at opfylde miljømålene efter vandrammedirektivet. Desværre må det konstateres, at det ikke har været muligt at få udvidet kommissoriet med dette så vitale emne for de kommende vandområdedistriktsmyndigheder.

Under henvisning til ovenstående tager Amtsrådsforeningen følgende forbehold til VMP III beslutningsgrundlaget:

- at den fremtidige generelle regulering af kvælstof- og fosforudledningen fra landbruget bliver skærpet i forhold til i dag i det omfang, det er relevant for landet som helhed og uden at nå et niveau med overregulering, og at der regionalt er virkemidler til målrettede skærpende indsatser overfor udledningen. Det er i øvrigt vigtigt for regionernes kommende indsatsplaner, at den generelle regulering tilvejebringer et veldefineret reduktionsniveau som grundlag for en yderligere regional regulering.
- at der i sammenhæng med regionale virkemidler i Vandmiljøplan III bliver anvist realistiske finansieringsmuligheder til såvel administration som indsats.
- at virkemidlerne i Vandmiljøplan III så vidt muligt bør ud at arbejde, så snart planen er besluttet, og således at amterne får mulighed for at igangsætte en række virkemidler i de nærmeste år. Det fornødne planlægningsmæssige grundlag bør tilvejebringes for en sådan løbende indsats, fx. via vandrammedirektivets artikel 5 basisanalyser i 2004. Amterne bør også have mulighed for at anvende en række økonomiske virkemidler.

I øvrigt skal det afslutningsvis nævnes, at administrationen af kommende regionale virkemidler, der samtidig har karakter af generelle foranstaltninger i lighed med de våde enge under Vandmiljøplan II, bør placeres hos amterne som vanddistriktsmyndigheder.

Endelig tager Amtsrådsforeningen forbehold over for et paradigmeskift i den generelle vandmiljøregulering i Danmark fra administrative virkemidler til økonomiske (afgifter eller kvoter). Der er ikke efter Amtsrådsforeningens opfattelse ført tilstrækkelig argumentation for, at en økonomisk baseret regulering er:

- rigtigt udmøntet, når de bagvedliggende samfundsøkonomiske opgørelser er ufuldstændige og ikke indregner omkostninger/gevinster ved miljøforringelser/miljøforbedringer.
- lige så robust i sin reduktionsmål opfyldelse som den hidtidige administrative regulering.
- enklere for landmændene, idet den kan resultere i en mere kompleks og administrativ byrdefuld regional efterregulering, når de nye afgifter/kvoter har ført til, at nogle vand- og naturområder har fået en dårligere tilstand.

I den forbindelse skal man være opmærksom på, at den foreslåede økonomiske regulering bygger på, at en række af de positivt virkende foranstaltninger overfor miljøet falder væk, hvilket alt andet lige forekommer uhensigtsmæssigt. Her skal nævnes bortfald af udnyttelseskrav til husdyrgødningen, opbevaringsfaciliteter, udbringningsmåder og tidspunkter, mv.

2. Dansk Landbrugs udtalelse

Dansk Landbrug

Indledning

Dansk Landbrug finder, at man

- med slutevalueringen af VMP II – som viser, at de hidtidige målsætninger er nået, og at effekten af tiltagene kan ses og måles i vores vandmiljø – og
- med det omfattende faglige udredningsarbejde i denne Vandmiljøplan III afrapportering

står i en langt bedre udgangssituation, hvad angår miljøbelastningen fra landbruget, og med et bedre beslutningsgrundlag, end det der lå til grund for VMP II og tidligere handlingsplaner.

De markante reduktioner i landbrugets miljøpåvirkning er opnået i et godt samspil mellem myndigheder og landbruget, og vi er indstillet på en fortsat fælles indsats med et fagligt udgangspunkt og ud fra et afbalanceret hensyn til miljømæssig og økonomisk bæredygtighed.

Dansk Landbrug erkender, at der kan være en række internationale forpligtigelser, som kræver en yderligere indsats.

Kvælstof

På kvælstofområdet viser slutevalueringen af VMP II, at kvælstofudvaskningen er halveret siden midten af 80'erne. Det nationale overvågningsprogram for vandmiljøet dokumenterer, at effekten som forventet slår igennem i form af en mindre belastning af vores vandmiljø.

En række forhold – bl.a. fortsat udvikling af fodringseffektivitet og dyrkningsteknik samt faldende landbrugsareal – bevirker, at kvælstofbelastning vil falde yderligere de kommende år.

I udredningsarbejdet slås fast, at den lokale variation i miljøbelastning af udledningen og forskelle i sårbarhed for forskellige naturtyper betinger forskelle i reguleringsniveau og valg af reguleringsinstrument, og at dette bedst kan sikres ved at indrette den samlede regulering, så det første reguleringslag af indsatsen realiseres ved generelle midler, mens det andet lag af indsatsen realiseres ved regionale midler (i sårbare områder). Dansk Landbrug er enig i dette synspunkt. Der er imidlertid ikke foretaget omkostningsefficiensanalyser, der beskriver, hvilken dosering af henholdsvis generelle og regionale midler, der skal vælges.

Dansk Landbrug er af den klare opfattelse, at effekten af VMP II godtgør, at der absolut ikke er belæg for at stramme den generelle regulering, tværtimod. Langtidseffekten af den nuværende regulering vil medføre en stadig stigende økonomisk belastning. Der er derfor behov for justeringer af den eksisterende regulering, så der opnås den nødvendige fleksibilitet og dynamik.

Hvad angår det andet lag af indsatsen (regionale midler), er der et stærkt behov for at få set nærmere på mulighederne for mere målrettet at udnytte den eksisterende braklægningsordning og den eksisterende landdistriktsordning såvel som den nye landdistriktsordning, som er under udarbejdelse i EU.

Fosfor

Udredningsarbejdet har mundet ud i en overordnet fosforstrategi. Dansk Landbrug er enig i, at den fremtidige indsats skal bygge på en tobenet strategi.

For så vidt angår den generelle indsats, finder Dansk Landbrug, at den positive udvikling siden 1985, hvor overskuddet af fosfor reduceret fra 25 til ca. 13 kg P pr. ha i 2000, skal fortsætte. Mulighederne for en yderligere markant reduktion i nettotilførslen kan opnås gennem en målrettet indsats gennem forbedret fodring.

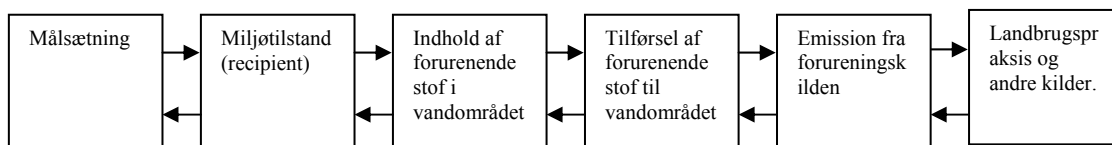
Med hensyn til den områdespecifikke indsats bør der tages udgangspunkt i kendte risikoområder og i takt med, at det faglige grundlag for at identificere risikoområder etableres, kan indsatsen udvides. Også her er braklægningsordningens og landdistriktsordningens udformning centrale.

Udredningsarbejde vedr. brak og landdistriktsordningen

Dansk Landbrug skal opfordre til, at det gennem et udredningsarbejde med repræsentanter fra relevante ministerier og erhvervet undersøges, hvorledes den eksisterende braklægningsordning og såvel den eksisterende som fremtidige landdistriktsordning kan målrettes til brug i forbindelse med en fremtidig VMP III.

Det videnskabelige grundlag

Ambitionsniveauet har, fra det faglige udredningsarbejde blev sat i gang, været højt. Alle, som har deltaget i udredningsarbejdet, var fra starten enige om, at det var hensigten at få klarlagt sammenhængen mellem miljøtilstanden og landbrugspraksis og andre kilder, jf. nedenstående figur fra afrapporteringen.

Elementer og sammenhænge som bør indgå i fastsættelse af den mest omkostningseffektive regulering

Selvom man bl.a. gennem et godt og konstruktivt samarbejde har fået tilvejebragt et langt bedre beslutningsgrundlag, end det der lå til grund for VMP II og tidligere handlingsplaner, er der stadig en række uafklarede problemstillinger, som er væsentlige at få afklaret.

Nogle af problemstillingerne vil kunne afklares inden for nogle måneder, mens andre først vil kunne afklares efter en større forskningsmæssig indsats.

Hvad angår problemstillingerne, som vil kunne afklares inden for nogle måneder, og som absolut bør være afklaret inden politisk stillingtagen til en fremtidig indsats, er bl.a.

- konsekvensanalyser for de forskellige driftsgrene på bedriftsniveau,
- indregning af langtidseffekten af nedsat kvælstoftilførsel til afgrøden,
- hensyntagen til virkemidlernes synergieffekt,
- vurdering af, hvilke tilpasningsomkostningerne erhvervet kan tåle og
- afledte effekter på landbrugets fødevarerindustri,

Blandt problemstillinger, som først vil kunne afklares på lidt længere sigt er bl.a.

- sammenhæng mellem ændret landbrugspraksis og miljøtilstanden, jf. ovenstående figur, så virkemidlernes reelle omkostningseffektivitet kan klarlægges,
- viden om tabet af fosfor fra forskellige kilder og ikke mindst transportveje for fosfor fra dyrkningsjorden til vandmiljøet, og
- viden om brinkerosion og tiltag, som vil kunne reducere fosforbidraget fra brinken.

Der er altså fortsat et behov for en række forsknings- og udredningsarbejder. Målet må klart være, at man i en fremtidig regulering sigter efter mest miljø for pengene. Det bør således af hensyn til samfundet såvel som erhvervet klarlægges hvilken miljøgevinst, der opnås ved en given indsats, og hvornår denne indtræffer.

Udover de ovennævnte områder skal Dansk Landbrug opfordre til, at der iværksættes en forskningsmæssig indsats vedrørende

- ammoniak (herunder også lugt) og drivhusgasser,
- fodring,
- risikoarealer og
- næringsstoføkonomi (gylle).

Dansk Landbrug skal afslutningsvis på det kraftigste opfordre til, at der ikke træffes beslutning om igangsætning af nye initiativer før såvel miljøeffekt som økonomiske konsekvenser på bedriftsniveau er kortlagt.

3. De grønne organisationers udtalelser

Det er de grønne organisationers opfattelse at VMP III-rapporterne godtgør et akut behov for yderligere reduktion af landbrugets tab af kvælstof og fosfor, og at reduktionen bedst kan ske gennem en indsats med både generelle og regionale virkemidler. Det er også godtgjort, at mange virkemidler er længe om at slå igennem effektmæssigt.

De grønne organisationer finder det helt afgørende, at de mål der politisk fastsættes for naturen og vandmiljøet bakkes op af virkemidler, der giver sikkerhed for at opnå målene.

På den baggrund anbefaler de grønne organisationer at der øjeblikkeligt besluttes virkemidler og etableres økonomisk grundlag for at reducere belastningen af vandmiljøet og den kvælstoffølsomme natur, således at Vandrammedirektivets og Habitatdirektivets mål kan opnås.

Organisationerne vil ikke på forhånd afvise anvendelse af nogen virkemidler, men fastslå væsentligheden af at have blik for de enkelte midlers styrker og svagheder. Et sådant overblik over styrker og svagheder giver afrapporteringen desværre ikke: Dels finder de grønne organisationer, at de økonomiske virkemidler har fået en positiv særbehandling i rapporten og dels er der en række af de økonomiske virkemidlers regionale og bedriftsmæssige effekter, som ikke er beskrevet. De store naturmæssige gevinster ved en lang række virkemidler er desuden ikke værdisat, og indgår derfor ikke i omkostningsberegningerne. De grønne organisationer beklager endvidere, at det endnu ikke er lykkedes at lave en modelmæssig beskrivelse af sammenhængen mellem landbrugspraksis og landbrugets tab af næringsstoffer. Set i det lys udgør den foreliggende rapport et ufuldstændigt beslutningsgrundlag for en kommende VMPIII.

De grønne organisationer skal mere specifikt pege på følgende:

- *Udtagninger er godt for både natur og økonomi.* Analyserne viser at obligatorisk udtagning af landbrugsarealer er et omkostningseffektivt virkemiddel til begrænsning af kvælstofafstrømningen. Samtidigt er der store naturmæssige gevinster ved at foretage sammenhængende udtagninger f.eks. i ådale, ligesom de mindsker fosforafstrømningen.
- *Regelstyringen er robust og målrettet.* Analyserne har vist, at de nuværende administrative virkemidler (regelstyringen) til begrænsning af landbrugets kvælstofudvaskning er robuste, at de afspejler principper for godt landmandsskab, og at de kan målrettes til at ændre landmandens adfærd. En række administrative virkemidler har desuden vist sig at være miljømæssigt meget

omkostningseffektive - eksempelvis efterafgrøder. Regelstyring forudsætter naturligvis en effektiv kontrol og håndhævelse.

- *Afgifter kan ikke stå alene.* Selvom analyserne har vist at afgifter er mere omkostningseffektive end administrative virkemidler, så er beregningerne usikre. Et paradigmeskift fra administrativ regulering til afgifter kan have en række ulemper: For det første falder den samlede omkostningseffektivitet betydeligt, hvis afgifter kombineres med andre virkemidler. For det andet kan afgifter ikke målrettes regionalt og derfor ikke sikre opfyldelsen af specifikke målsætninger i vandområderne eller opfyldelse af internationale forpligtelser. For det tredje viser rapporten, at afgifter ikke har den tilstrækkelige rækkevidde til at sikre reduktionsmål på 25% og 50%. For det fjerde åbner afgifter muligheder for stigende kvælstoftab, fordi loftet over kvælstoftilførslen fjernes. For det femte indebærer den valgte afgiftsmodel bortfald af en række regler og muligheder, der er med til at sikre godt landmandsskab f.eks. krav om effektiv udnyttelse af husdyrgødningen, stor opbevaringskapacitet for husdyrgødning og minimering af ammoniaktab. De grønne organisationer finder at omsættelige kvoter er mere oplagte at interessere sig for end afgifter, da mængden af næringsstoffer ved kvoteregulering er kendt.
- *Følsom natur kræver hurtig ammoniakindsats.* Landbrugets belastning med ammoniak har en stor miljømæssig effekt overfor den sårbare landnatur. Et kg kvælstof fordampet som ammoniak kan have væsentlig større virkning direkte på naturen end et kg kvælstof udvasket som nitrat. Højmoser, heder, overdrev, næringsfattige søer og andre naturtyper får i dag så meget kvælstof fra luften, at deres tålegrænser er kraftigt overskredet. Husdyrbrugenes ammoniaktab er en væsentlig kilde hertil, og kan både lokalt og regionalt være af afgørende betydning. I VMPIII-rapporten behandles ammoniak alene som en sideeffekt af den generelle kvælstofbelastning. Det er helt utilstrækkeligt. Der er behov for en øjeblikkelig ammoniakindsats, der skal omfatte anvendelse af den bedste tilgængelige teknologi i staldanlæg, skærpede lokaliseringskrav for husdyrproduktion og bufferzoner omkring kvælstoffølsom natur.
- *Grundvandskvalitet vigtig for både drikkevand og natur.* Grundvandet er mange steder forurenet med nitrat og det i en sådan grad at det er uegnet som drikkevand. Naturen kan imidlertid ikke tåle nær de samme koncentrationer som mennesker og derfor er grundvandets kvalitet som grundlag for den våde natur klart underbelyst i VMPIII-rapporten. Der mangler således en kvalificeret vurdering af den nuværende grundvandskvalitets betydning for naturkvaliteten i småsøer, vandhuller, moser, kilder og andre vådområder.
- *Landbrugsjordens fosforindhold skal sænkes.* Dansk landbrugsjord overgødes i gennemsnit med 13,4 kg fosfor pr år. Der er over årene ophobet enorme mængder fosfor i landbrugsjorden. Fortsat fosforophobning i landbrugsjorden er uforenelig med hensynet til vandmiljøet, fordi det vil øge tabet af fosfor. Søer og fjorde kræver ca. en halvering af tilførslerne for at nå den ønskede vandkvalitet. I VMPIII-rapportens fosforstrategi fremstår det, som om man kan vælge blot at reducere det nuværende fosforoverskud, hvis vandmiljøet skal tilgodeses. Det kan man ikke - fortsat overskud betyder stigende tab til vandmiljøet. Det er derfor afgørende, at ophobningen af fosfor (nettotilførslen) ophører, og at jordens fosfor-status sænkes over en årrække på udvalgte arealer for at søers og fjordes kvalitet kan forbedres. Strategiens indsats overfor særlige risikoområder kan derimod anbefales.
- *Pris på udtagning i stor stil overvurderet.* Der er ikke foretaget beregninger af omkostningerne ved at nå 50% scenariet ved en kombination af generelle og regionale virkemidler. I stedet har man regnet på en af de dyreste løsninger, nemlig at nå 50% scenariet alene ved ekspropriation af godt 20 % af den danske landbrugsjord, selvom det naturligvis vil være meget billigere at kombinere udtagning med generelle virkemidler som f.eks. efterafgrøder, og selvom udtagning i sig selv kan gøres meget billigere ved f.eks. fredning frem for ekspropriation. Det indebærer efter de grønne

organisationers opfattelse, at omkostningerne ved udtagning er overvurderede i forhold til de øvrige virkemidler.

- *EU-finansiering forbigået.* De grønne organisationer savner en beskrivelse af mulighederne for at bruge 10 % af den direkte EU-landbrugsstøtte til miljø og natur formål. Der er tale om en reel mulighed for at generere 740 millioner kroner om året, som kunne være med til at finansiere VMPIII.

Thomas Færgeman
Danmarks
Naturfredningsforening

Hans Nielsen
Det Økologiske Råd

Peter Blanner
WWF Verdensnaturfonden

4. Kommunernes Landsforenings udtalelse

KL mener ikke, at vandmiljøplan III rapporterne tilstrækkeligt tydeligt peger på den tætte sammenhæng mellem på den ene side valget af mål og virkemidler i vandmiljøplan III og på den anden side kravene om god vandkvalitet i EU's vandrammedirektiv.

De tidligere vandmiljøplaner I og II havde mål, der var formuleret som en bestemt reduktion i udvaskningen til vores vandløb mv.. Vandrammedirektivet kræver en anden måde at formulere målene på, nemlig at man skal opnå en bestemt tilstand i vandløbene mv.. For at belyse sammenhængen burde man efter KL's opfattelse i vandmiljøplan III både formulere målene som reduktion i udvaskningen og belyse konsekvensen heraf i form af den tilhørende forbedring af tilstandene. Hvis man havde formuleret målene på denne måde, kunne politikerne umiddelbart se, i hvor høj grad de forskellige scenarier lever op til de krav, der følger af vandrammedirektivet.

Såfremt Folketinget vælger en svag vandmiljøplan III, så er det kommunerne, der skal iværksætte yderligere tiltag, for at Danmark kan leve op til vandrammedirektivet (de kommunale tiltag er investeringer i yderligere spildevandsrensning, vandløbsrestaurering, vandforsyning og grundvandsbeskyttelse). Hermed bliver det meget kostbart for samfundet, fordi de kommunale tiltag slet ikke er så omkostningseffektive som de nationale virkemidler. Hermed vil man også gentage valget af virkemidler fra de foregående vandmiljøplaner, hvor man lagde hovedvægten på de mindst omkostningseffektive virkemidler.

5. Økologisk Landsforening

Udtalelse fra Økologisk Landsforening

Det har ikke været en del af arbejdsgruppernes præmis, at vurdere nødvendige mål for den kommende VMPIII. Økologisk Landsforening mener, at en diskussion af virkemidler uden den nødvendige diskussion af målene ikke får alle nødvendige aspekter med. Det er derfor afgørende for den videre diskussion af virkemidler, at de ønskede mål slås fast. Det er vores opfattelse, at rapporterne viser behov for en yderligere indsats både for kvælstof og for fosfor. Ligesom der er brug for en generel såvel som for en regional indsats.

Det har ligeledes været en helt afgørende præmis i det just gennemførte udredningsarbejde, at man skulle se på omkostningseffektiviteten af hvert enkelt tiltag og ud fra en ren økonomisk betragtning vurdere midlerne. Det er bestemt relevant, at have et væsentligt omkostningsmæssigt perspektiv med i overvejelserne, men der er meget væsentlige grunde til, at dette ikke kan stå alene.

Landbruget er omfattet af en lang række støtteordninger reguleret på europæisk niveau. Dette betyder, at disse spiller med i landmandens beslutninger både således at markedsmekanismerne ikke fungerer simpelt optimalt og som et muligt virkemiddel, der kan bruges til at underbygge den danske politik.

Vi savner en diskussion af hvorledes den danske implementering af den ny europæiske landbrugspolitik kan gøres målrettet, således at den i størst mulig grad ses i sammenhæng med og understøtter målene i den kommende VMPIII samt diverse andre miljø og naturpolitikker.

Vandmiljøpolitikken kan ikke og bør ikke ses isoleret. Ser man alene på omkostninger pr kg reduceret kvælstof, bliver det misvisende i forhold til den pris med hvilken man kan opnå en samlet løsning i forhold til pesticidudledning, biodiversitet, et mere varieret landbrugskulturlandskab, naturindhold etc. Vi ved alle, og det viser sig igen og igen i denne type af analyser, at der ikke kan gives et reelt bud på hvad forebyggelse koster, hvad natur er værd, hvad vi skal betale for at kunne opleve græssende køer når vi færdes i landskabet og sammenhængen mellem den måde vi påfører landbrugserhvervet omkostninger på og hvor industrielt dyreholdet udvikler sig. Selvom der i det nærværende arbejde er gjort forsøg på et bredere perspektiv, må den endelige diskussion af virkemidlernes inddrage disse sammenhænge i langt højere grad.

Bagved mange valg af virkemidler ligger endvidere en grundlæggende bredere holdningsmæssig diskussion. Ønskes et mindre areal med super effektivt landbrug og større deciderede naturarealer. Eller ønskes indsatsen i højere grad integreret således, at vi fortsat og endda i højere grad har et landbrug, der giver plads til en indsats omkring specifikke naturområder, men også i sig selv rummer natur og mange forskellige typer landbrug og en reel bæredygtighed i produktionen. Denne diskussion er ikke taget op i analysen.

Økologisk Landsforening går absolut ind for princippet om at forureneren betaler. Kun hvis den miljømæssige belastning afspejles i priserne vil der være en reel konkurrence og et reelt forbrugervalg. Vi har derfor med stor interesse set på den undersøgte model med afgifter på kvælstofoverskuddet på sektorniveau. Vi mener, at den i princippet vil være den mest virksomme og reelle model, når talen er på afgifter.

Analysen lægger op til at de nuværende gødningsrelaterede tiltag fjernes, såfremt økonomiske virkemidler sættes i værk. Samtidigt med at de afgifter, som er foreslåede er meget lave. Vi er slet ikke i tvivl om at danske landmænd i høj grad handler økonomisk rationelt, men ikke fuldt ud. Vi mener ikke, der har været tilstrækkelig diskussion af mulige barrierer og konsekvenser, som påvirker den endelige adfærd. Samtidigt siger analysens økonomer, at omkostningseffektiviteten ryger, hvis man bibeholder de administrative virkemidler og indfører afgifter for at tage det næste skridt. Derfor må der yderligere gennemgribende analyse og diskussion af afgiftsinstrumentet og dets robusthed i forhold til de satte miljømål til, før dette kan vælges. Tildeling af kvælstofkvoter vil til gengæld sikre et specifikt niveau for udledning. Men i forhold til begge virkemidler skal regionale specielt følsomme områder sikres specifikt. Økologisk Landsforening har desuden savnet en diskussion af om og hvordan et afgiftsproveneru tilbageføres.

Økologi spillede en væsentlig rolle i VMP II og det har vist sig, at økologisk landbrug i gennemsnit bidrager langt mere til den mindre N udvaskning end oprindeligt beregnet. De nye beregninger viser dog at det først og fremmest er økologisk kvægbrug, der bidrager til kvælstofnedsættelsen. Vi deler analysens opfattelse af at yderligere omlægning af økologisk mælkeproduktion på kort sigt vil kræve en betaling af den økologiske merpris. Men har ønsket at synliggøre at omkostningseffektiviteten, så længe markedet kan følge, med er yderst fornuftig nemlig på 17kr/kg N og vi deler ikke den pessimistiske tone omkring yderligere omlægning til økologi på længere sigt. Samtidigt mener vi ikke, at den rolle økologien har spillet, som erfaringsopsamler og inspirator i forhold til det konventionelle bør underkendes. Vi mener derfor at økologien fortsat bør spille en rolle i vandmiljøplanen. Ikke mindst som regionalt virkemiddel og som virkemiddel i grundvandsfølsomme områder, hvor pesticidfriheden i økologi giver yderligere benefits.

10. december 2003